

GYRINUS SUBSTRIATUS LINNAEUS EN GYRINUS NATATOR STEPH.

In de Bulletin & Annalen van de Koninklijke Belgische vereniging voor Entomologie van mei-juni 1992 pag. 69-73 vond ik een artikel van Marc Alderweireldt en Annick De Winter : *Gyrinus natator* LINNAEUS 1758 (Coleoptera Gyrinidae) a species of “whirligig beetle” new in the Belgian fauna with notes on its identification. Vermits men nu nog zeer dikwijls ons meest voorkomend “Schrijverke” als *Gyrinus natator* LINNAEUS hoort benoemen leek het mij de moeite eventjes na te gaan hoe de verwarring tussen *Gyrinus natator* en ons meest voorkomend schrijverke *Gyrinus substriatus* tot stand is gekomen. Bij Lameere deel II pag. 829 vinden we *Gyr. natator* LINNAEUS : “sur toutes les eaux CC” dus zeer algemeen, bij Chinery (Nieuwe insectengids 1987 Pag. 292) worden alleen *Gyrinus natator* en *Orectochilus villosus* (het harig schrijverke) vermeld. Bij Kuhnt p. 155 vinden we het begin van de oplossing over het al dan niet voorkomen van *Gyrinus natator*, daar wordt *substriatus* STEPH. vermeld als een ondersoort van *Gyrinus natator* LINNAEUS. Bij Calwer deel I vinden we op pag. 214 *Gyrinus natator* (= *mergus* AHR) var. *substriatus* = *Gyrinus natator* AHR. In fauna Bulgarica 1987 Coleoptera *Hydrocantharis* van V.B. Guéorguiev vinden we op pag. 150 *Gyrinus (Gyrinus) substriatus* STEPH. 1828 met de vermelding *Gyrinus substriatus* STEPH = *Gyrinus natator* APFELBECK 1904 en geen vermelding van *Gyrinus natator* LINNAEUS in de soortenlijst. In de reeks Die Käfer Mitteleuropas Okologie van Klaus Koch 1989 vinden we tenslotte de oplossing van ons probleem volledig op pag. 127 namelijk *Gyrinus substriatus* STEPH. is een eurytope echte soort van alle soorten rustig stilstaand of traag stromend water en hij komt ook voor in moerassen. Van *Gyrinus natator* LINNAEUS wordt gezegd dat het een stenotope (dus zeer gevoelige) soort is, tyrfhofiel (die turfputten verkiest) en alleen in moerassen voorkomt. *Gyrinus natator* LINNAEUS is dus een zeldzame soort terwijl *Gyrinus substriatus* STEPH. oorspronkelijk als een variëteit van *natator* aanzien, onze meest algemene *Gyrinus* soort is.

De catalogoog van Mouchamps (1957) vermeldt 9 *Gyrinidae* voor België waarvan 7 *Gyrinus* namelijk :

Gyrinus aeratus STEPHENS

Gyrinus caspius MÉNETRIES

Gyrinus marinus GYLLENHALL

Gyrinus minutus FABRICIUS

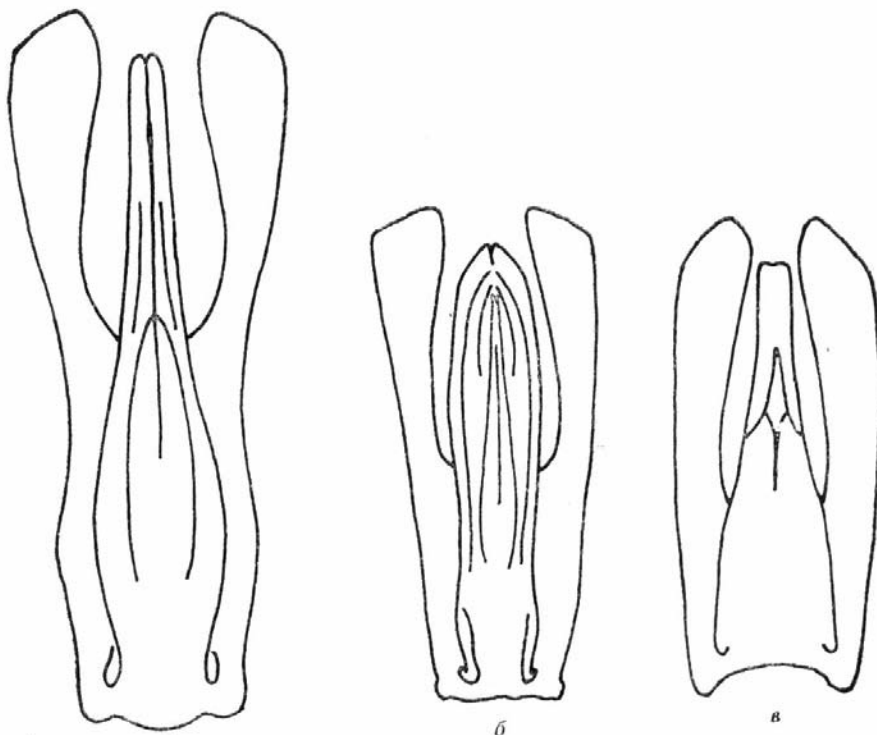
Gyrinus paykulli OCHS (= *Gyrinus bicolor* FABRICIUS volgens Friday 1988)

Gyrinus substriatus STEPH.

Gyrinus suffriani SCRIBA.

Van Stalle en Bosmans (1981) voegden aan deze lijst *Gyrinus distinctus* AUBÉ toe. Verder komen in België 2 harige schrijverkes voor namelijk *Orectochilus concinnus* KLUG. en

Orectochilus villosus KLUG. (in snelstromend water). Terwijl Balfour Browne (1950) de 2 species *Gyrinus natator* LINNAEUS 1758 en *Gyrinus substriatus* STEPH 1828 nog als synoniem aanziet, had Brinck (1940) reeds besloten uit de studie van de genitalia van deze twee nu als valied erkende soorten dat ze dit ook waren, terwijl Balfour Browne de verwarring bestendigde door de twee soorten als synoniem te aanzien, hetgeen bij Lameere en Chinery bvb. het geval is. De vermelding bij Calwer dat *Gyrinus natator* deel uitmaakt van de Nederlandse fauna is aanvaardbaar gezien nu ook bij ons in België de type soort *Gyrinus natator* LINNAEUS een ♂ en een ♀ gevangen werden in het Klokke-ven bij Oostmalle op 29-VI-1991 door Alderweiredt en De Winter. Deze soort is zeer verspreid in Ierland en in Zuid-Zweden maar dat de exemplaren in onze verzamelingen van *Gyrinus natator* L. in werkelijkheid bijna altijd exemplaren zijn van de bij ons meest algemene soort *Gyrinus substriatus* STEPH. staat buiten kijf. In de waterkever verzameling van Atalanta (Bonamie en Heynderycx) is ook geen enkel exemplaar van *Gyrinus natator* LINNAEUS aanwezig maar wel vele exemplaren van *Gyrinus substriatus* STEPH. die dus niet als een variëteit maar als een valide soort moet aanzien worden. We raden onze lezers aan om de exemplaren van *Gyrinus* in hun verzameling eens nauwkeurig te bekijken, moesten ze tussen de exemplaren van *Gyrinus substriatus* die verkeerdelijk als *Gyrinus natator* werden aanzien toch exemplaren van het type *Gyrinus natator* LINNAEUS ontdekken dan wensen we hen op voorhand geluk, met exemplaren uit de Kempische vennen met lage PH is daar wel kans toe. Als je er een ontdekt, laat het ons weten aub.

Edeagus van (a) *Aulogyrinus striatus*, (b) *Aulogyrinus concinnus*, (c) *Gyrinus dejaeni*

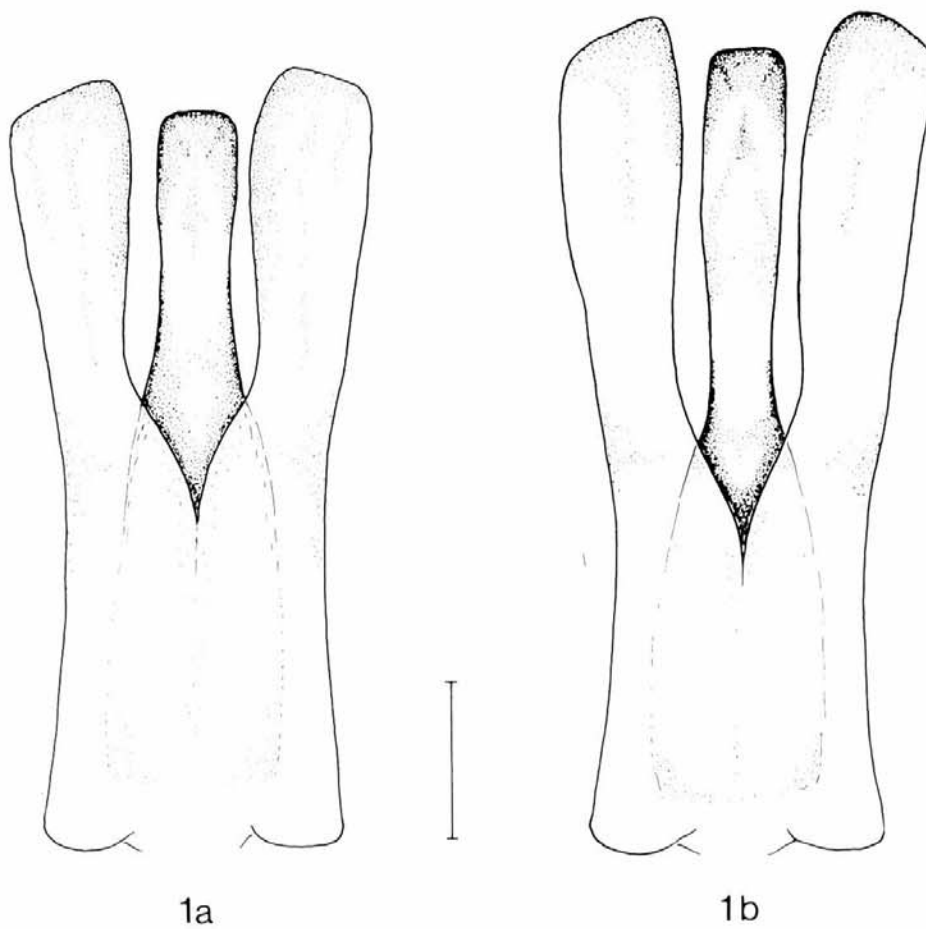

Fig. 1 Eedeagus en parameren van (1a) *G. natator* en (1b) *G. substriatus*. Schaallijn = 0,2 mm

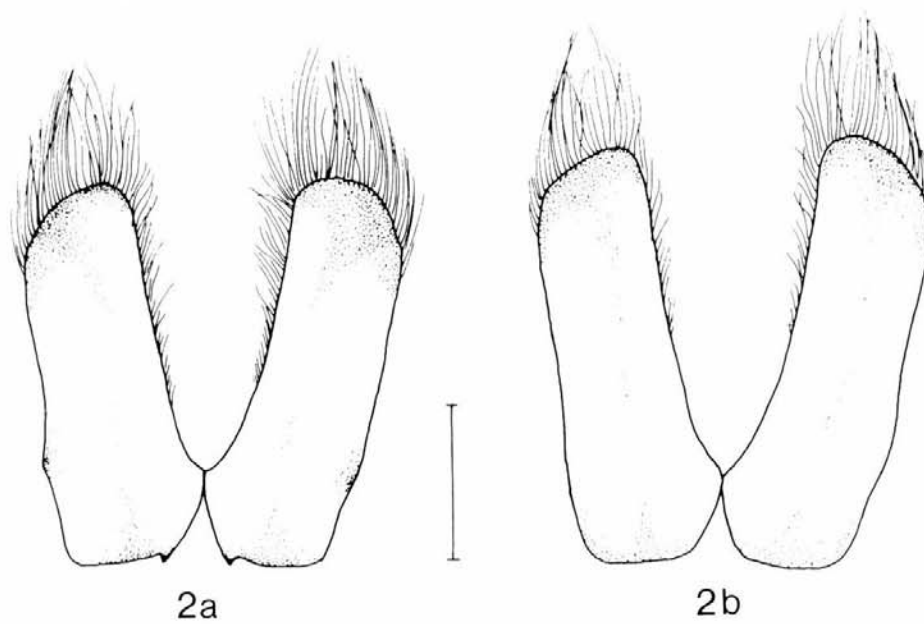
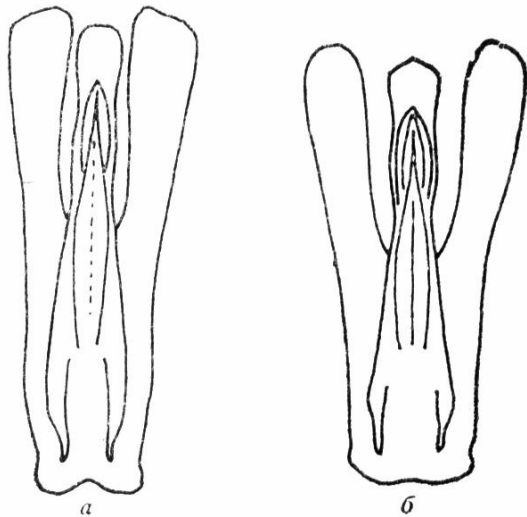
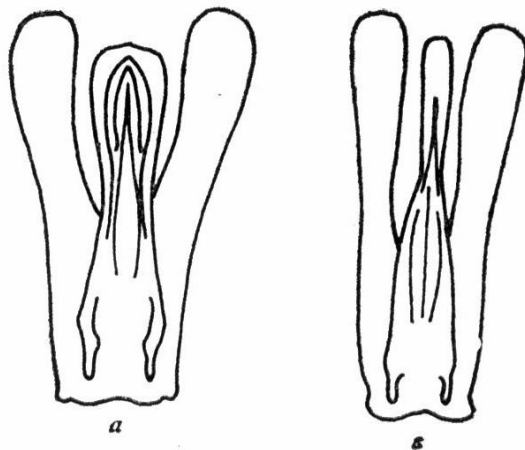

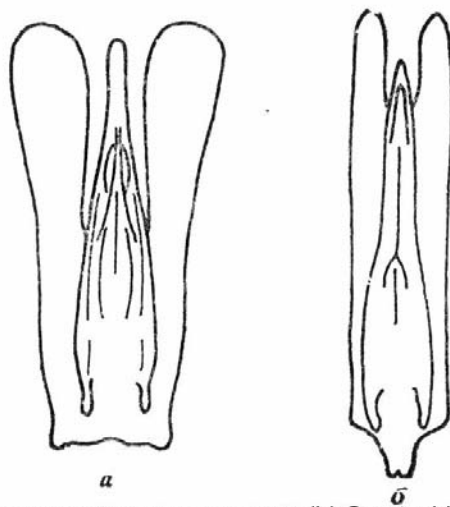
Fig 2. Vrouwelijke genitalia van (2a) *G. natator* en (2b) *G. substriatus*. Schaallijn 0,2 mm

Edeagus van (a) *Gyrinus caspius* en (b) *Gyrinus colymbus*

Edeagus van (a) *Gyrinus distinctus* (b) *Gyrinus suffriani*

Edeagus van (a) *Gyrinus paykulli* (b) *Orectochilus villosus*